

CLB

Concept Jaarprogramma 2021 t.b.v. de ALV-vergadering op 14 november 2020.

Inleiding

Hoeveel kan er veranderen in een jaar? Nadat we in 2020 met volle kracht waren begonnen met de vele scholingsactiviteiten en netwerkbijeenkomsten, lag vanaf half maart alles even helemaal stil. Maar niet voor lang. Door de coronamaatregelen werden we gedwongen weer goed na te denken over hoe we onze dienstverlening in deze periode konden gaan organiseren.

Allereerst was er een grote behoefte aan informatie. Informatie over de door het kabinet aangekondigde steunmaatregelen, en eigen maatregelen, die decentrale overheden zouden kunnen nemen en de politieke keuzes die daarmee gemoeid waren. Deze informatiebehoefte hebben we opgepakt door de frequentie van de nieuwsbrief op te schroeven naar wekelijks en corona-updates te geven. Daarnaast hebben we op de voor de PvdA relevante onderwerpen handreikingen gemaakt met daarin deels informatie en deels politieke instrumenten.

Veel van de bijeenkomsten hebben we kunnen omzetten naar digitale bijeenkomsten. Voor een groot deel van onze bijeenkomsten is dat ook prima te doen. Zeker waar het gaat over informatieoverdracht, netwerkontmoetingen of discussies in niet te grote groepen is dit een prima manier van werken die we ook in het post coronatijdperk zullen blijven gebruiken. Ons bereik in met name de randen van het land is daarmee beter dan voorheen.

Dit kan echter niet met alle activiteiten. Daar waar het gaat om persoonlijke ontwikkeling zullen we na corona zoveel mogelijk blijven werken met fysieke bijeenkomsten.

Voor de uitvoering van ons jaarprogramma hebben we eind 2020 de formatie uitgebreid met twee tijdelijke en parttime projectmedewerkers. Hiermee zetten we in op het middenbestuur en op het sociaal domein.

Lokaal domineert het sociaal domein de agenda van veel van onze politici. Geconfronteerd met nog steeds oplopende tekorten, diffuse gemeenschappelijke regelingen en een gebrekkige democratische controle was dit al voor corona een immense opgave. Maar de effecten van de coronacrisis voegen daar nog een extra dimensie aan toe. Het project sociaal domein wil mensen hierop versterken, met handreikingen, trainingen en politieke instrumenten.

Voor al onze leden heeft corona effect. Een deel van deze effecten, met name de invloed op de veerkracht van de lokale samenleving, zal pas in de loop van het jaar of nog later zichtbaar worden. Daarbij gaat het om de economische, sociaal maatschappelijke en culturele gevolgen.

Met name de druk op de gemeentelijke begrotingen is ongekend hoog. Gemeenten hadden al tekorten voor de coronacrisis. Deze tekorten zijn alleen maar groter geworden door deze crisis. De financiële verhoudingen tussen de overheden zullen dan ook een regelmatig onderwerp van gesprek zijn binnen het CLB en met de woordvoerders in de beide Kamers.

Daarnaast zal 2021 in het teken staan van de voorbereidingen op de gemeenteraadsverkiezingen. Met een verzwakte electorale positie en de vervlakking en versplintering van het lokale en regionale politieke landschap is voldoende ondersteuning belangrijker dan ooit. Fracties zijn kleiner en kunnen zich doordat lokaal alles in het teken staat van bezuinigingen en het ontbreken van voldoende middelen maar lastig in de kijker spelen.

In de vorige jaarplannen waarschuwden we al voor de belasting van de lokale fracties. Van hen wordt veel verwacht: binnen het raadhuis, buiten op straat en in de vereniging. Raadsleden zijn vaak al overbelast en het digitale vergaderen kost in de regel meer tijd dan minder. En ook de wethouders zitten niet stil. Dit alles maakt het politieke leven vaak ingewikkeld en niet altijd bevredigend. Uithoudingsvermogen wordt meer dan ooit gevraagd van alle decentrale politici. Deze tijdsdruk en de vraag of je nog wel kunt besturen in een tijd waarin er geen geld is en je vooral negatieve keuzes moet maken, kan een effect hebben op de beschikbaarheid van kandidaten voor de nieuwe periode. Met de bestuurdersverenigingen van de andere politieke partijen agenderen we deze ontwikkeling onder andere in het overleg met het ministerie van BZK om te kunnen bijsturen. De lokale democratie is een belangrijk goed.

Kortom: 2021 wordt een boeiend jaar waarvan we slechts zeer beperkt kunnen voorspellen hoe de ontwikkelingen zullen zijn.

Aantal leden

De ontwikkeling van het ledenaantal laat sinds 2010 een negatieve trend zien:

Overzicht ledenaantal leden	01-01-10	01-10-14	01-10-2018	01-10-2019	01-10-2020
Leden gebiedscommissies	226	37	39	39	37
DB-leden gebiedscommissies Amsterdam	50	8	5	4	3
Raadsleden	2126	955	687	655	659
Wethouders	438	152	112	114	117
Burgemeesters	102	99	69	65	67
Statenleden	111	105	62	53	53
Gedeputeerden	20	14	7	11	10
CdK's	3	3	2	3	3
Waterschappen, AB en DB	62	56	49	49	49
Totaal	3138	1429		993	998
Buitengewone leden	--	132	198	210	201
	3138	1561	1230	1203	1199

Tabel 1 Overzicht van het aantal CLB-leden

Doel van het CLB

De vereniging stelt zich ten doel de toepassing van de sociaal-democratische beginselen in gemeenten, gebiedsgerichte commissies, provincies, waterschappen en andere regionale publiekrechtelijke lichamen te bevorderen. Het CLB heeft als kerntaken:

- activeren en ondersteunen van netwerken van en voor leden van de vereniging en PvdA'ers in andere bestuurslagen;
- organiseren van activiteiten voor inhoudelijke voeding en het bieden van een platform voor discussie voor lokale en regionale politici;
- meningsvorming en standpuntbepaling voor lokale en regionale politiek;
- geven van informatie en advies, doen van praktijkgericht onderzoek;
- het leggen van verbindingen tussen de politici in de verschillende bestuurslagen;
- het ontwikkelen en uitvoeren van het scholingsaanbod aan de leden van het CLB en aspirant-leden.

CLB en de vereniging Partij van de Arbeid

Het CLB is een zelfstandig rechtspersoon en één van de neveninstellingen van de Partij van de Arbeid. Het CLB heeft een eigen jaarprogramma en begroting, vastgesteld door de CLB-leden tijdens de

Algemene Ledenvergadering. Het CLB vervult de platformfunctie voor lokaal en regionaalpolitieke gezichtspunten binnen de Partij van de Arbeid. Het CLB wil standpunten- en agendabepalend zijn ten aanzien van de taken en beleidsvelden die tot de lokale en provinciale overheid behoren. Het CLB ondersteunt zijn leden op deze onderwerpen met relevante informatie en, als het onderwerp daar aanleiding toe geeft, met politieke instrumenten, zoals schriftelijke vragen en moties, en onderneemt op deze onderwerpen initiatieven richting Kamerfracties en partijbestuur.

Bestuur CLB

Het CLB heeft een bestuur bestaande uit de voorzitter, penningmeester en vier leden met portefeuilles. Het bestuur wordt bijgestaan door twee adviserende leden. De samenstelling:

Voorzitter	Leen Verbeek	CdK Flevoland	
Penningmeester	Yusuf Çelik	Fractievoorzitter Tilburg	
Lid	Bauke Arends	Burgemeester Westland	
Lid	Marijn van Ballegooijen	Wethouder Amstelveen	Aftredend 14-11-2020
Lid	Ralph van Hertum	Statenlid Zeeland	
Lid	Constantijn Janssen op de Haar	Hoogheemraad Stichtse Rijnlanden	
Adviserend lid	Hélène Oppatja	Partijbestuur	
Adviserend lid	Jacqueline Kalk	Secretaris CLB	

De voorzitter van het CLB is adviserend lid van het landelijke bestuur van de PvdA en wordt bij verhindering vervangen door de secretaris/directeur. Alle bestuursleden vervullen hun taak onbezoldigd.

Staf en huisvesting CLB

De bestuurdersvereniging wordt ondersteund door een vaste kleine professionele staf (3fte) bestaande uit een eindredacteur Lokaal Bestuur/communicatiemedewerker (Jan Erik Keman), een Allround medewerker (Sofie Kuilman) en een secretaris/directeur (Jacqueline Kalk). De staf is in 2020 tijdelijk uitgebreid met twee projectmedewerkers (Gert Jan Leerink en Marianne Kock).

Netwerken en activiteiten

Het CLB is een netwerkorganisatie. Wij verbinden onze leden op functioneel en/of inhoudelijk niveau, en waar dit kan en zinvol is tussen de verschillende bestuurslagen door. In de netwerken wordt informatie gedeeld, en worden nieuwe ontwikkelingen besproken en gewaardeerd. De netwerken kunnen ook ingericht zijn met gecombineerde functies.

De netwerkbijeenkomsten zijn deels regelmatig terugkerende bijeenkomsten voor leden met dezelfde functie en in afstemming met de Kamers. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de overleggen tussen de woordvoerders natuur en landbouw en de portefeuillehouder in de Tweede Kamer. Andere netwerkbijeenkomsten zijn functiegericht, bijvoorbeeld tussen wethouders over de politieke agenda versus de dagelijkse realiteit of het overleg van de fractievoorzitters van de G40 of het netwerk jonge politici. Netwerkbijeenkomsten worden ook vraaggericht georganiseerd afhankelijk van de behoefte van een specifieke groep leden. Denk daarbij aan specifieke thema's zoals in het verleden voedselzekerheid en de luchtvaart.

Een deel van de netwerkbijeenkomsten kent ook een duidelijk link met scholingsactiviteiten. Het onderscheid is niet altijd duidelijk te maken en gelukkig hoeft dat ook niet. In de voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen zullen we de oriëntatieprogramma's voor kandidaat-wethouders en kandidaat-raadsleden weer oppakken.

Het CLB organiseert en ontwikkelt daarnaast verschillende activiteiten zoals de burgemeestersdag op locatie of het Festival van het Binnenlands Bestuur. Afhankelijk van hoe de coronamaatregelen zich zullen ontwikkelen, kunnen we dat in 2021 weer gaan doen.

Scholing

Permanente scholing is voor onze volksvertegenwoordigers en politici belangrijk: samen weten we meer. Het streven is om voor elke functie een adequaat scholingsprogramma aan te bieden. Actuele ontwikkelingen zijn daarvan een standaard onderdeel, evenals het vergroten van vaardigheden en het werken aan je PvdA-profiel. Voor de op-maat-trainingen werken we met een trainerspool van vrijwilligers. De verantwoordelijkheid voor inhoud en organisatie van het scholingsaanbod aan de CLB-leden ligt bij het CLB. In het aanbod zit in 2021 in ieder geval:

- Jan Schaperleergang voor iedereen met interesse in het raadslidmaatschap;
- (digitale) workshops: debatteren, financiën, sociaal domein etc.

In 2021 gaan we een oriëntatieprogramma voor kandidaat-wethouders organiseren. Dergelijke programma's zullen ook worden aangeboden voor andere bestuurlijke functies.

Daarnaast zullen de raadsledenvakscholen weer worden opgezet evenals de scholing- en inspiratie-activiteiten voor PS-leden en waterschapsbestuurders. De op-maat-trainingen worden ook in 2021 aangeboden en zullen onder de aandacht gebracht worden van de verschillende afdelingen en fracties.

Route GR22

2021 is het jaar voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen. Dat vertaalt zich terug in het scholingsaanbod. Voor raadsleden is het een jaar van afronding en voorbereiding. De centrale vragen voor hen zijn: wat wil je nog gerealiseerd hebben voor het einde van je termijn? En wil je nog een termijn doorgaan?

Voor mensen met interesse in het raadslidmaatschap organiseren we de Jan Schaperleergang. Daarnaast ontwikkelen we een oriëntatieprogramma voor kandidaat-wethouders. Samen met het partijbureau werken we aan trainingen voor de kandidaatstellingscommissies en zorgen we er voor dat de route richting de gemeenteraadsverkiezingen goed verloopt.

Masterclasses

Op urgente onderwerpen worden masterclasses aangeboden voor beperkte groepen. In 2021 staat een vierdaagse masterclass financiën op de planning.

Projecten en onderzoek

In het kader van de onderbouwing van politieke acties kunnen eenvoudige surveys worden opgezet en uitgevoerd. In 2021 zullen we dit instrument in ieder geval gebruiken om de effecten van de coronacrisis voor de lokale samenleving en de politieke keuzes die daarmee samenhangen gebruiken.

Wonen

Een van de kernthema's van de sociaaldemocratie is wonen. Wonen is een basisbehoefte en juist in deze basisbehoefte kan steeds moeilijker worden voorzien door de voortgaande wooncrisis. Er is een gebrek aan betaalbare en middeldure woningen in de meeste gemeenten. In 2020 hebben we daarom een handreiking wonen gemaakt voor onze lokale politici. In deze handreiking staan onder andere de instrumenten die je lokaal wel tot je beschikking hebt om iets te kunnen doen aan regulering van de op hol geslagen woningmarkt. Deze handreiking zullen we verder onder de aandacht brengen en actualiseren indien nodig.

Sociaal domein

In 2015 zijn belangrijke taken binnen het sociaal domein gedecentraliseerd. Deze decentralisaties gingen gepaard met grote beloftes van beleidsvrijheid, maar ook met grote bezuinigingen. Hierdoor lijken de ideeën over preventief werken, meer ruimte voor professionals en zorg nabij steeds meer in de knel te komen. De vraag hoe raadsleden en wethouders hier verder mee kunnen op een sociaal-democratische manier gaan we tijdens dit project onder leiding van Marianne Kock beantwoorden. Dat doen we door verdiepend onderzoek te doen en inspirerende bijeenkomsten te organiseren en de ontwikkeling van politieke instrumenten.

Middenbestuur

Het middenbestuur heeft door de ontwikkelingen op het gebied van wonen, klimaat, de RES'en, de energietransitie en landbouw een belangrijkere positie gekregen in het politieke bestuur. Veel van de maatschappelijke grote en relevante thema's liggen bij het middenbestuur. Waar eerder vooral gekeken werd vanuit de kerntaken is de blik nu veel meer gericht op de opgave die er ligt. Het project middenbestuur houdt zich hiermee bezig. Het project middenbestuur, uitgevoerd door Gert Jan Leerink, is bedoeld om nieuwe inzichten te ontwikkelen en met een nieuwe agenda onze mensen in de provincies en waterschappen te helpen met het uitdragen en realiseren van de sociaal-democratische idealen.

Informatie en advies

Het CLB geeft informatie en advies, individueel en op fractieniveau of anderszins. Het CLB geeft informatie en advies over politiek-inhoudelijke onderwerpen en procedurele kwesties. Het CLB draagt bij aan meningsvorming binnen de PvdA.

Handreikingen

Op de voor de PvdA relevante onderwerpen schrijft het CLB handreikingen, met daarin deels informatie en deels politieke instrumenten. In 2020 verschenen handreikingen over de steunmaatregelen tijdens de coronacrisis, werk, armoede, wonen, stikstof en voedselzekerheid. In 2021 gaan we aan de slag met de thema's die voortkomen uit de politieke actualiteit van dat moment.

Communicatiemiddelen

- Sinds het uitbreken van de coronacrisis komt *Lokaal Bestuur* wekelijks en niet meer één keer in de twee weken op zondagochtend uit. Door de behoefte aan informatie net na het uitbreken van de coronacrisis en het wegvallen van ons fysieke aanbod is daartoe overgegaan. Inmiddels zijn die fysieke activiteiten goeddeels en succesvol vervangen door digitale bijeenkomsten.
Desalniettemin zal *Lokaal Bestuur* ook in 2021 eenmaal per week blijven uitkomen. Door vaker uit te komen is het makkelijker in te spelen op de actualiteit en kunnen meer relevante onderwerpen aan bod komen. Wel vergt het meer planwerk en bestaat het risico van overkill. Van dat laatste is geen sprake. Dat is te zien in de bezoekersgetallen: de coronaperiode (gerekend van 12-3 t/m 5-10) 8.700 bezoekers (en 15.000 sessies), in dezelfde periode in 2019 waren dat 7.400 bezoekers (en 13.000 sessies). Wel is door de verhoogde frequentie het aantal bezoekers van iedere afzonderlijke nieuwsbrief gemiddeld iets gedaald.
De behoefte aan informatie over (lokale) politieke ontwikkelingen en politieke meningsvorming blijft dus groot en zal in aanloop naar eerst de landelijke en in 2022 de gemeenteraadsverkiezingen eerder toe dan afnemen. Om dit allemaal logistiek te plannen, wordt gewerkt met een grotere pool van freelancers (7 i.p.v. 4).
Naar verwachting wordt eind 2020 de nieuwe website in gebruik genomen. Deze is vertraagd opgeleverd. Om de website en de nieuwe mogelijkheden goed onder de aandacht te brengen en het gebruik te verhogen zal een communicatieplan worden opgesteld en uitgevoerd. Het wordt mogelijk om veel gericht te kijken waar bezoekers op klikken en waarop niet. Hierdoor kan veel beter maatwerk worden geleverd, waardoor het bereik groter wordt.
- Het CLB heeft een Twitter-account met 1240 volgers en de Facebook-pagina Centrum voor Lokaal Bestuur met 620 likes. Daarop worden activiteiten, artikelen en andere relevante informatie met de volgers gedeeld.
- Het CLB beheert vele appgroepen op functioneel en inhoudelijk niveau.

Digitalisering van de ondersteuning

Door de coronacrisis hebben we in 2020 een groot deel van onze activiteiten gedigitaliseerd. Daar gaan we in 2021 mee verder, ook als er wel weer fysieke bijeenkomsten mogelijk zijn. De voordelen van digitale bijeenkomsten liggen vooral in het grotere bereik en het vervallen van reistijden voor de deelnemers. Met de ontwikkeling van de verschillende tools voor digitale bijeenkomsten komen er ook steeds betere mogelijkheden voor het werken met subgroepen en interactieve sessies. In 2021 gaan we ook experimenteren met podcasts om te kijken of dit voor onze leden een goede vorm is om zich te verdiepen op bepaalde thema's.

Overige activiteiten binnen de partij

In samenwerking met het partijbureau en de WBS doet het CLB mee met het toekomstprogramma van het partijbestuur. We richtten ons specifiek op de organisatie van de reality checks met leden van het CLB. Rondom het thema 'werk' organiseren we met de WBS verdiepingssessies op locatie.

Het CLB heeft samen met het partijbureau het 'kommer en kwel overleg' met de daarbij behorende werkzaamheden. Daarnaast participeert het CLB binnen het directeurenoverleg.

Overige activiteiten

Het CLB neemt deel aan het tweejaarlijks voorzittersoverleg (en de ambtelijke voorbereiding) van alle bestuurdersverenigingen en het ministerie van BiZa.

Het CLB participeert in het landelijk netwerk 'weerbaar bestuur'.

Tot slot

Het werk van het CLB is altijd aan de actualiteit onderhevig. Een ontwikkeling in de Kamer van vandaag kan aanleiding zijn voor een bijeenkomst of een handreiking voor een politiek instrument. Bepaalde onderwerpen kunnen onverwacht in de belangstelling komen, waardoor politieke meningsvorming in een keer relevanter wordt. Dit is altijd zo geweest en zal in 2021 nog sterker worden. De gevolgen van de coronacrisis zullen vooral op lokaal niveau zichtbaar worden. Denk alleen maar aan de toestroom naar de bijstand, de leegstand in de binnensteden en dorpen, het grotere beroep op de ondersteuning van jeugdzorg als het thuis niet meer zo lekker gaat of de gevolgen voor het culturele en maatschappelijke leven, de verenigingen en sportclubs. Wij kunnen niet voorspellen hoe dit allemaal zal uitpakken en dus ook niet welke activiteiten we precies gaan doen. In 2021 willen we met de inzet van de projectmedewerkers, de mogelijkheden van de nieuwe website en de uitbreiding op onze digitale vaardigheden weer een uitgebreid programma aan kunnen bieden voor onze leden, al dan niet in het verband van de functionele of inhoudelijke netwerken. Een belangrijk deel van het programma zal in het teken staan van de voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen in 2022. En voorzichtig beginnen we ook met de voorbereiding op ons jubileumjaar in 2022. Dan vieren we ons 120-jarig bestaan. In 1902 opgericht in Zwolle, vanuit de wens en behoefte van de toen nog enkele en vaak eenzame raadsleden van sociaaldemocratische huize. Zij hadden behoefte om met elkaar in contact te komen, ervaringen uit te wisselen en te kunnen leren van elkaar. Toen belangrijk genoeg om de voorloper van het CLB op te richten en vandaag de dag nog niets aan belang ingeboet. We kunnen dan wel niet voorspellen hoe het er in 2021 allemaal precies uit gaat zien, maar we kunnen wel toezeggen dat we er zijn, en klaar staan voor onze leden, met informatie en advies en met contacten met andere leden van het CLB. Samen staan we aan de lat.

Bijlage: Planning van de capaciteit

Het CLB heeft op 1 januari 2021 een geplande bezetting van 3 fte. Gelet op de geringe omvang van de personele ondersteuning en de grote ambities van het CLB is het belangrijk om zorgvuldig met de beperkte capaciteit om te gaan. Het werk van het CLB is deels goed planbaar en deels afhankelijk van en onderhevig aan de politieke werkelijkheid en waan van de dag.

De capaciteit

1 fte heeft bij de PvdA een omvang van 35 uur. Hierdoor is het bruto aantal beschikbare uren: $3 \times 35 \times 52$ weken op jaarbasis = 5460 uur.

Op deze bruto-uren wordt het aantal vakantie- en verlofuren in mindering gebracht. 1 fte heeft 175 uur vakantierecht. In 2021 zijn er 6 feestdagen = 42 uur. Op het aantal bruto-uren wordt daarom in mindering gebracht: 3×175 uur = 535 uur en 3×42 uur = 126 uur. De week tussen kerst en oud en nieuw is verplicht vrij, voor rekening van de werkgever (cao-afspraken). In 2021 gaat dat om vijf dagen. $3 \times 35 = 105$ uur. Het totaal aantal vakantie- en verlofuren komt uit op 766.

Dit betekent dat er $5460 - 766 = 4694$ uur beschikbaar is voor de uitvoering van het CLB-werkplan 2021.

Deze zijn als volgt verdeeld. Dit is een inschatting, op basis van de ervaringsgegevens van de laatste jaren.

Eindredactie en inhoud	900	Scholing	973
Netwerken	900	Bestuur	100
Advies, individueel	100	Werkgroepen	100
Advies, overig o.a. kommer en kwel	100	Onderzoek	300
Intern overleg PvdA	100	Secretariaat	300
Intern overleg CLB	00	Ledenadministratie	100
Ad hoc activiteiten ism partij	500		
Totaal			4673

Naast de vaste bezetting zijn voor 2021 twee projectmedewerkers aangesteld voor de versterking op het sociaal domein en het middenbestuur. Beide hebben een omvang van 0,46 fte (16 uur per week). Hierdoor is het bruto aantal beschikbare uren $2 \times 16 \times 52$ weken op jaarbasis = 1664 uur.

Op deze bruto-uren wordt het aantal vakantie- en verlofuren in mindering gebracht. 0,46 fte heeft 80 uur vakantierecht. In 2021 zijn er 6 feestdagen = 42 uur. Op het aantal bruto-uren wordt daarom in mindering gebracht: 2×80 uur = 160 uur en 2×42 uur = 84 uur. De week tussen kerst en oud en nieuw is verplicht vrij, voor rekening van de werkgever (cao-afspraken). In 2021 gaat dat voor de projectmedewerkers om twee dagen. $2 \times 16 = 32$ uur. Het totaal aantal vakantie- en verlofuren komt uit op 276.

Dat betekent dat de projectmedewerkers $1664 - 276 = 1388$ uur beschikbaar zijn in 2021.

Activiteitenbijlage:

Netwerk	Bijeenkomsten – min	Omvang doelgroep	% streefbereik	Doelstelling	Resultaat
Netwerk sociaal domein	2 landelijke bijeenkomsten	CLB-leden	40 deelnemers landelijke bijeenkomsten,	Kennis delen en ervaringen uitwisselen innovatie Ontwikkelen relevante instrumenten (moties, schr. vragen).	leden beschikken over actuele informatie en nieuwe inzichten. Afstemming met woordvoerders Tweede Kamerfractie, waar mogelijk i.c.m. wethouders- en of raadsledenvakscholen.
Netwerk ruimtelijke domein	1 landelijke bijeenkomsten	CLB-leden	20 deelnemers landelijke bijeenkomsten,	Kennis delen en ervaringen uitwisselen Ontwikkeling relevante instrumenten (moties, schr. vragen).	leden beschikken over actuele informatie en nieuwe inzichten. Afstemming met woordvoerders Tweede Kamerfractie. waar mogelijk i.c.m. wethouders- en of raadsledenvakscholen.
Volkshuisvesting/ wonen	1 landelijke bijeenkomsten	CLB-leden	20 deelnemers landelijke bijeenkomsten	Kennis delen en ervaringen uitwisselen Ontwikkeling relevante instrumenten (moties, schr. vragen).	Leden beschikken over actuele informatie en nieuwe inzichten. Afstemming met woordvoerders Tweede Kamerfractie, waar mogelijk i.c.m. wethouders- en of raadsledenvakscholen.
Natuur en landbouw	1 landelijke bijeenkomst	Woordvoerders natuur en landbouw PS	60%	Kennis delen en ervaringen uitwisselen Ontwikkeling relevante instrumenten (moties, schr. vragen).	Woordvoerders PS beschikken over actuele informatie en nieuwe inzichten. Afstemming met woordvoerders Tweede Kamerfractie.
Klimaat en energie	1 landelijke bijeenkomst	Woordvoerders klimaat en energie PS/ water	60%	Kennis delen en ervaringen uitwisselen Ontwikkeling relevante instrumenten (moties, schr. vragen).	Woordvoerders PS beschikken over actuele informatie en nieuwe inzichten. Afstemming met woordvoerders Tweede Kamerfractie.
Waternetwerk	Gemiddeld één digitale bijeenkomst per kwartaal, bij actuele ontwikkelingen vaker	Leden van de waterschapsbesturen	25% deelnemers per bijeenkomst	Kennis delen en ervaringen uitwisselen, toegankelijk maken best practices, ontwikkeling van het rode gezicht in het waterschapsbestuur.	Waterschappers beschikken over actuele informatie en nieuwe inzichten. Afstemming met woordvoerders Tweede Kamerfractie.

Fractievoorzitters G40	Elke zes weken een digitale bijeenkomst	45	50,00%	Ervaringen uitwisselen, informatie delen, strategie uitwisseling.	Voeding van de Tweede Kamerfractie, versterking onderlinge contacten.
Gedeputeerden, dijkgraven en fractievoorzitters PS	2 bijeenkomsten	25	50,00%	Ervaringen uitwisselen, informatie delen, strategie uitwisseling.	Voeding van de Tweede Kamerfractie, versterking onderlinge contacten, versterking op inhoudelijke thema's.
Regionale netwerken	vraagafhankelijk			Kennis delen en ervaringen uitwisselen, toegankelijk maken best practices.	Vanuit het CLB worden deze bijeenkomsten gefaciliteerd (organisatorisch en financieel)
Burgemeestersdag	2 x per jaar	60	25,00%	Netwerken, ervaringen uitwisselen, verdieping op het thema OO & V. ontwikkeling van visie op de PvdA-burgemeester van de toekomst.	Voeding van de Tweede Kamerfractie, versterking van de onderlinge contacten.
Burgemeesterswerkgroep	2 x per jaar	10	6	Werkgroep is betrokken bij actuele ontwikkelingen rondom de functie en het orgaan burgemeester, en denkt mee in de opzet en uitvoering van de burgemeestersdag en ontmoeting met de Tweede Kamer.	Versterking onderlinge contacten.
Wethouders	1 x per jaar een fysieke bijeenkomst, elke eerste vrijdag van de maand digitaal	PvdA-bestuurders		Bijscholing op relevante thema's en vaardigheden. Tijdens de digitale bijeenkomsten ervaringen uitwisselen en de actualiteit bespreken.	Delen en aanreiken kennis, oefenen vaardigheden, versterking van het eigen profiel in relatie tot de door waardengedreven politicus. Uitwisselen met de Tweede Kamerfractie.
Raadsleden vakschool	2 x per jaar	PvdA-volksvertegenwoordigers, CLB-leden		Bijscholing op relevante thema's en vaardigheden.	Delen en aanreiken kennis, oefenen vaardigheden, versterking van het eigen profiel in relatie tot de door waarden gedreven politicus.
Trainers	1 x per jaar	Trainers op maat, intervisie begeleiders	60%	Uitwisseling ervaringen, programma's, tips en trucs, terugkoppeling aan het CLB.	Delen van ervaringen, bijstelling programma-aanbod en materialen.

Wethouders, Staten- en waterschaps netwerkdag	1 x per jaar	Statenleden en waterschappers	60%	Bijscholing op relevante thema's en vaardigheden	Voeding van en naar de Tweede Kamerfractie, versterking van de onderlinge contacten.
--	--------------	----------------------------------	-----	---	---